

Aan Directeuren IND
cc DDMB
Van Hoofddirecteur IND
Datum 7 oktober 2015
Kenmerk
Vindplaats Informind
Onderwerp Horen en beslissen in zaken waarin LHBT-gerichtheid als
asielmotief is aangevoerd

1 Inleiding

In deze werkinstructie wordt ingegaan op het onderzoek dat de IND doet en de thema's die daarbij aan de orde komen. Daarna komt de beoordeling van de geloofwaardigheid aan de orde en worden enkele handvatten geboden bij het horen en beslissen in zaken waarin het LHBT-zijn als asielmotief wordt aangevoerd. Hierbij wordt tevens ingegaan op de wijze van weging van de antwoorden. Tot slot volgen twee korte alinea's over herhaalde aanvragen en terughoudendheid.

Met LHBT wordt bedoeld: lesbiennes, homo's, biseksuelen of transgenders.

Omwille van de leesbaarheid is steeds 'hij' gebruikt in de werkinstructie. Waar 'hij' staat kan uiteraard ook 'zij' worden gelezen.

2 Onderzoek en thema's

Wanneer een vreemdeling stelt dat hij LHBT is, is het aan hem om de gestelde seksuele gerichtheid nader te onderbouwen. De IND geeft de vreemdeling uitgebreid de gelegenheid om te verklaren over zijn gestelde seksuele gerichtheid en de situatie van LHBT's in het land van herkomst. De IND onderzoekt of de seksuele gerichtheid geloofwaardig is, of dat de vreemdeling dit motief enkel voorwendt voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning.

Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de omstandigheid dat het voor een vreemdeling niet mogelijk is om met sluitend bewijs aannemelijk te maken dat hij LHBT is, terwijl de loutere stelling van de vreemdeling dat hij LHBT is, ook niet voldoende is. De beoordeling van de geloofwaardigheid van de seksuele gerichtheid is tussen deze twee uitersten ingericht.

2.1 Onderzoek

Het onderzoek naar de seksuele gerichtheid van een vreemdeling bestaat uit het stellen van vragen. Bij het onderzoek naar de seksuele gerichtheid gelden de volgende uitgangspunten:

- 1) De IND voert geen medische tests uit ter vaststelling van de seksuele gerichtheid;
- 2) De IND verzoekt niet om documentair bewijs in de vorm van bijvoorbeeld foto's of video's;
- 3) De IND stelt geen expliciete vragen over seksuele handelingen of activiteiten;
- 4) Het geloofwaardigheidsonderzoek mag niet bestaan uit het nagaan of iemand voldoet aan het stereotiepe beeld van LHBT

Ad 1

Een medisch onderzoek of een medische test, waaronder ook psychologisch onderzoek valt, wordt niet gebruikt voor de vaststelling van de geloofwaardigheid van iemands seksuele gerichtheid. Wanneer een vreemdeling zelf met 'medisch' bewijs komt, bijvoorbeeld in de vorm van een rapport van een psycholoog, betreft de IND dat niet in de besluitvorming. De IND sluit hierbij aan bij de Yogyakarta Principles¹ waaruit onder andere het volgende blijkt: "*No person may be forced to undergo any form of medical or psychological treatment, procedure, testing, or be confined to a medical facility, based on sexual orientation or gender identity. Notwithstanding any classifications to the contrary, a person's sexual orientation and gender identity are not, in and of themselves, medical conditions and are not to be treated, cured or suppressed.*" De psychologische rapporten bevatten geen wetenschappelijke grondslag waaruit geconcludeerd kan worden dat een psycholoog iemands seksuele gerichtheid kan vaststellen.

¹ Zie: http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf (geraadpleegd op: 3 augustus 2015)

Ad 2

De IND vraagt niet naar documentair bewijs zoals foto's of video's ter onderbouwing van de seksuele gerichtheid. Als de vreemdeling zelf met foto's of video's komt ter onderbouwing van zijn seksuele gerichtheid, wordt het materiaal niet betrokken bij de beoordeling. Door de vreemdeling overgelegde materialen worden onverwijld en uit eigen beweging geretourneerd.

Ad 3

De IND stelt open vragen om een beeld te krijgen van de situatie van de vreemdeling. Hierbij worden geen expliciete vragen gesteld over seksuele handelingen of activiteiten. Als de vreemdeling uit eigen beweging over seksuele handelingen of activiteiten verklaart, wijst de IND de vreemdeling erop dat dergelijke verklaringen niet vereist zijn om de seksuele gerichtheid aannemelijk te maken en niet bij de beoordeling zullen worden betrokken.

Ad 4

Er mogen stereotiepe² vragen worden gesteld, maar als de vreemdeling niet in staat is om dergelijke vragen te beantwoorden, levert dat op zichzelf onvoldoende grond op voor het oordeel dat hij niet geloofwaardig is. Dat iemand voldoet aan het stereotiepe beeld van LHBT mag overigens wel in positieve zin meewegen.

2.2 Thema's³

Het doel van het gehoor is om de personen die hun vrees voor vervolging baseren op hun seksuele gerichtheid, de gelegenheid te bieden hun relaas te doen.

Hieronder staan de thema's die de IND betreft bij het horen en de beoordeling van de geloofwaardigheid van een vreemdeling die stelt LHBT te zijn.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om een eenduidig sjabloon beschikbaar te stellen waarmee de seksuele gerichtheid getoetst kan worden. In iedere zaak moet een individuele afweging plaatsvinden van wat relevant is. Het is bijvoorbeeld niet reëel om te verwachten dat een vreemdeling die zich bij zijn eerste aanvraag direct op zijn LHBT-gerichtheid beroept, en dus nog maar kort in Nederland is, (uitgebreide) kennis heeft van de situatie in Nederland of contact heeft met homoseksuelen in Nederland. Dat maakt dat niet alle thema's tijdens een gehoor (en daarmee in het voornemen dan wel in de beschikking) noodzakelijkerwijze aan de orde zullen komen.

De IND maakt gebruik van een interne vragenlijst, gebaseerd op de in deze werkinstructie beschreven thema's. Ook hiervoor geldt dat deze lijst geen checklist is, maar dat deze een richtlijn en kaders biedt.

2.2.1 Privéleven (waaronder familie, vrienden, (voorgaande) relaties) en religie

In dit verband gaat het om de eigen ervaringen van de vreemdeling met betrekking tot zijn seksuele gerichtheid, zoals bewustwording van de seksuele gerichtheid, het proces (van zelfacceptatie), hoe de omgeving gereageerd heeft en eventuele relaties die de vreemdeling heeft gehad.

2.2.2 Huidige en voorgaande relaties, homoseksuele contacten in het land van herkomst en contact met of kennis van homoseksuele groepen

De IND vraagt of de vreemdeling kennis heeft van de sociale en politieke aspecten van een homoseksuele gemeenschap in zijn land van herkomst.

2.2.3 Contact met homoseksuelen in Nederland en kennis van de Nederlandse situatie

De vreemdeling kan bepaalde kennis verworven hebben over de situatie van LHBT's in Nederland, door zijn contacten met de LHBT-gemeenschap of door eigen ervaring of onderzoek.

² Voorbeelden van stereotiepen: vrouwelijk gedrag en uiterlijk bij homoseksuele mannen en mannelijk gedrag en uiterlijk bij lesbiennes, altijd actief zijn in de homo-scene en het uitgaansleven, bepaalde wijze van kleden etc etc.

³ Deze thema's/richtlijnen zijn onder andere gebaseerd op het artikel Sexual Orientation and the Refugee Determination Process: Questioning a Claimant About Their Membership in the Particular Social Group van Prof. Dr. LaViolette uit 2004, het rapport van Pink Solutions "inventarisatie situatie LHBT asielzoekers" van Lieneke Luit van COC (www.coc.nl) en de UHNCR guidelines: UN High Commissioner for Refugees, Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, 2012; <http://www.unhcr.org/refworld/docid/50348afc2.html>.

2.2.4 Discriminatie, repressie en vervolging in land van herkomst

Dit ziet zowel op wat de vreemdeling in het verleden heeft meegemaakt in zijn land van herkomst als waar hij voor vreest als hij moet terugkeren naar zijn land van herkomst.

2.2.5 Toekomst

Hierbij wordt aandacht besteed aan het toekomstbeeld van de vreemdeling indien hij zou moeten terugkeren naar zijn land van herkomst.

3 Beoordeling geloofwaardigheid

Voor de algemene werkwijze inzake de beoordeling van de geloofwaardigheid van het asielrelaas wordt verwezen naar WI 2014/10 (Inhoudelijke beoordeling). De geloofwaardigheidsindicatoren die in WI 2014/10 benoemd worden, zijn ook van toepassing op LHBT-zaken.

Het bepalen welk gewicht toekomt aan de antwoorden op de vragen die zijn gesteld over iemands seksuele gerichtheid, is sterk afhankelijk van de individuele zaak. Bij de beoordeling wordt betrokken of de verklaringen innerlijk en extern consistent zijn en overeenkomen met hetgeen bekend is over de algemene situatie (ten aanzien van LHBT's) in het land van herkomst. Daarbij moet rekening worden gehouden met de omstandigheid dat iedere zaak op zijn individuele merites beoordeeld moet worden en dat – zeker bij een onderwerp als seksuele gerichtheid – niet alles te vatten is in objectief meetbare criteria.

In z'n algemeenheid kan worden gesteld dat het zwaartepunt ligt op de antwoorden op vragen over de eigen ervaringen (o.a. bewustwording en zelfacceptatie) van de vreemdeling met betrekking tot zijn/haar seksuele gerichtheid, wat dit voor hem en zijn omgeving heeft betekend, wat de situatie is voor personen met die gerichtheid in het land van herkomst van de vreemdeling en hoe diens ervaringen, ook volgens zijn asielrelaas, in het algemene beeld passen. Dit geldt temeer als een vreemdeling afkomstig is uit een land waar homoseksualiteit maatschappelijk onacceptabel of strafbaar gesteld is.

De IND hanteert bij de beoordeling van de geloofwaardigheid van de seksuele gerichtheid niet als uitgangspunt dat er in alle gevallen een interne worsteling moet hebben plaatsgevonden voordat de vreemdeling zijn LHBT-gerichtheid heeft geaccepteerd. Echter, wel mag verwacht worden dat bij een vreemdeling die afkomstig is uit een land waar men LHBT-gerichtheid niet accepteert en waar dit mogelijk strafbaar is gesteld, sprake zal zijn van een proces van bewustwording. Daarbij zal de vreemdeling zich onder andere voor de vraag gesteld zien wat het betekent om anders te zijn dan hetgeen de maatschappij verwacht/verlangt. Bij beoordeling van de geloofwaardigheid van de LHBT-gerichtheid zal gewicht worden toegekend aan het proces van ontdekking van de gerichtheid en de wijze waarop de vreemdeling stelt daarmee te zijn omgegaan. Deze elementen wegen zwaarder als de vreemdeling uit een land afkomstig is waar LHBT-gerichtheid niet geaccepteerd wordt.

Voor zover van belang geeft de IND in het geval van een ongeloofwaardig bevonden relaas ook aan welk gewicht hij toekent aan de verklaringen van de vreemdeling over wat hem in het land van herkomst (of daarbuiten) als gevolg van zijn gestelde seksuele gerichtheid is overkomen en voor hem – mede – aanleiding vormde dat land te verlaten. Wanneer deze eveneens ongeloofwaardig worden bevonden, dan versterkt dat het oordeel dat de seksuele gerichtheid ongeloofwaardig is. Anderzijds leidt het niet geloofwaardig achten van de verklaringen van de vreemdeling over gebeurtenissen die voor hem aanleiding waren om het land te verlaten, niet vanzelfsprekend tot het ongeloofwaardig achten van de seksuele gerichtheid.

De IND beziet de verklaringen van de vreemdeling over zijn gestelde seksuele gerichtheid steeds in hun onderlinge samenhang. Niet alleen wat betreft voormelde elementen en het gewicht dat de IND hecht aan de beantwoording door de vreemdeling van vragen over één of meer van die elementen, maar ook in het licht van de overige omstandigheden, zoals de overige verklaringen van een vreemdeling (in de huidige of voorgaande procedure(s)) en door hem verstrekte gegevens.

4 Opvolgende aanvragen

De Afdeling heeft in de uitspraak overwogen dat uit de aard van het asielmotief en de wijze waarop de geloofwaardigheid van de verklaringen wordt onderzocht, bij de beoordeling van de vraag of die seksuele gerichtheid een nieuw gebleken feit of omstandigheid is, niet aan de vreemdeling mag

worden tegengeworpen dat hij niet eerder over zijn seksuele geaardheid heeft verklaard. Dit betekent dat een aanvraag *op deze enkele grond* niet niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond kan worden verklaard. Zie in dit verband ook paragraaf C1/4.6 van de Vreemdelingencirculaire, waarin staat: "Als een vreemdeling tijdens een tweede of opvolgende asielaanvraag aangeeft dat hij homoseksueel is, en de IND deze informatie geloofwaardig acht, werpt de IND de vreemdeling niet tegen dat hij niet tijdens een voorgaande procedure gewag heeft gemaakt van zijn homoseksuele geaardheid". Volledigheidshalve: ook als de IND deze informatie niet geloofwaardig acht, moet niet-ontvankelijkverklaring achterwege blijven. Dit betekent overigens niet dat niet mag worden gevraagd waarom de vreemdeling dit niet in de eerdere procedure(s) heeft gemeld (en hoe dat past in zijn vorige asielrelaas) en dat dit niet bij de beoordeling van de aanvraag mag worden betrokken. Als in een eerdere asielprocedure al is geoordeeld dat de gestelde seksuele geaardheid niet geloofwaardig is en dat oordeel in rechte vaststaat, kan wél tot niet-ontvankelijkheid worden geconcludeerd wanneer bij een opvolgende asielprocedure geen sprake is van nieuwe elementen of bevindingen.

5 Verhouding tussen verleningsgronden asiel

De IND neemt inzake LHBT's, in aanvulling op Vc C2/3.2 (Artikel 29 eerste lid, aanhef en onder a, Vw, vluchtelingenstatus) het standpunt in dat in het geval van subsidiaire bescherming geen terughoudendheid wordt verwacht.